

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation, Ds 2014:36

Statens fastighetsverk (SFV) har tagit del av promemorian och lämnar nedanstående synpunkter och kommentarer.

Synpunkter på förslag och bedömningar

SFV har inget att invända mot en svensk ratificering av tilläggsprotokoll II till 1954 års Haagkonvention. SFV framför följande vad gäller de förslag till åtgärder som föreslås i promemorian för att implementera konventionen.

I samband med ett urval och en prioriteringsprocess gällande förslag till kulturendomar med förstärkt skydd bör även statliga byggnadsminnen (SBM) beaktas utifrån konventionens intentioner och frågan om ett förstärkt stöd. I vissa fall kan även byggnadsminnen enligt 3 kap. Kulturmiljölagen (KML) vara aktuella.

Kulturkonventionen skyddar bl.a. inte kulturfastigheter som uppförts och/eller används för militära ändamål. För flera militära kulturfastigheter gäller förhållandet att de har använts för samma ändamål och av samma hyresgäst under lång tid vilket är en viktig del av deras kulturhistoriska värden. Här kan det uppstå målkonflikter mellan skydd och ett fortsatt användande, exempelvis i Karlskrona och Karlsborg som är viktiga militära platser med höga kulturhistoriska värden (SBM). Örlogsstaden Karlskrona är dessutom ett världsarv.

Inför det framtida arbetet enligt konventionen föreligger det generellt ett behov av att förtydliga ansvar och roller på olika nivåer och i olika situationer. Det gäller bl.a. vilket ansvar och vilka förväntningar som finns på förvaltare av kulturendomar, som exempelvis SFV, samt av SFV:s hyresgäster, exempelvis de som förvaltar kulturhistoriska samlingar/museer.

Synpunkter till de olika kapitlen

SFV lämnar följande förslag om förtydliganden under kapitel/avsnitt:

Kap 5:3, Artikel 11 Beviljande av förstärkt skydd, Bedömning, s 37
RAÄ bör i arbetet med att förbereda anmälningar även ha *samråd med Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket* som tillsammans förvaltar merparten SBM.

Kapitel 5:7, Artikel 30 Informationsspridning, s 58-59

SFV vill understryka vikten av att utbilda svensk personal som deltar i internationella stöd- och hjälpinsatser och försvarets fredsbevarande insatser i syfte att förebygga att kulturegendomar inte skadas i samband med dessa insatser. Som en följd av en svensk ratificering kan det vara lämpligt att Försvarsmakten och RAÄ genomför informationsinsatser då 1954 års Haagkonvention är förhållandevis okänd.

Kapitel 8 Konsekvenser av förslagen, Bedömning, s 77

SFV anser att en ratificering kan komma att kräva resurser och därmed medföra vissa kostnader för RAÄ, länsstyrelser, och för SFV som förvaltare av kulturegendomar. Framför allt i samband med att ta fram underlag i form av inventeringar, beskrivningar och dokumentation inför ett beslut om vilka kulturegendomar som kan komma ifråga för ett förstärkt skydd. Vidare kommer märkning och olika insatser som följer av beredskapsinsatser att kräva resurser.

Vad gäller de SBM som förvaltas av SFV, finns det för flera objekt dokumentation och beskrivningar i form av s.k. vårdprogram. Här kan det eventuellt röra sig om kompletteringar. Vårdprogrammen tas fram inom ramen för SFV:s förvaltningsuppdrag, men i vilken takt det kan ske är ofta en följd av prioritering av tillgängliga resurser i förvaltningen. Vårdprogrammen omfattar inte heller lös inredning.

Kap 9.1 Författningskommentarer, Lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950), s 80

Det kan bli svårbedömt att avgöra vad som utgör "omedelbar närhet".

Övriga kommentarer

En aspekt av en märkning kan vara att det snarare pekar ut känsliga miljöer för en stridande part, och därmed kan få en motsatt effekt till att skydda.

I beredningen av ärendet har tf chefsjurist Tomas Gustavsson och kulturarvsspecialister Hélène Hanes och Erika Sjöberg medverkat. Ärendet har beslutats av generaldirektör Björn Anderson i närvaro av avdelningschef Marja-Leena Pilvesmaa och kulturarvsspecialist Lena Flodin, föredragande.

Björn Anderson

Lena Flodin